יז: אין דורשין פרק שני חגיגה

דכתיב ופנית בבקר. פרש"י בחוש"מ דלא כיו"ט אסור משום תחומין ולא יתכן דהתינח לר"ע (ג) לרבנן מאי איכא למימר דליכא איסור תחומין דאורייתא וי"מ דר"ב מילין אית להו שפיר לרבנן תחומין והכי איתא בירושלמי המחוור מכולן י"ב מילין כנגד מחנה ישראל והש"ס שלנו לא ס"ל (ד) דהא כפ' כלל גדול (שבת פט.) גבי שבת בעיקר שבת דנעי דידע ליה לשבת במאי דידע לה בתחומין ואליבא דר"ע ולא קאמר לדברי הכל וכן בפ' בתרא דביצה (דף לו:) גבי אין רוכבין מוקי טעמא בגמרא שמא ילך מחוץ לתחום ופריך ש"מ תחומין דאורייתא אלא גזירה שמא יתחוך זמורה אלמא דרבנן לא מודו כלל בתחומין ובפ"ק דר"ה (ד' ה.) פרש"י דאי (ה) משום י"ט פשיטא [שהרי הוא יום] שיתחייב להתראות פנים בעזרה ור' עזריאל מצא בתוספתא (ו) דתניא כלל יו"ט האחרון מחרין לנתיהן כדכתיב ביום השמיני שלא את העם (מלכים ח ח) יכול שאין טעונים ליטה ת"ל (ז) ביום עשרים ושלשה לחדש שלח את העם הא כיצד נפטרו (ח) והשכימו והולכי' למחרת יום שמיני שהוא כ"ג ועוד הניא הר"י ראיה מהניא דלולב וערבה בשמעתין דאמר זמן בשמיני של חג שהבכורים טעונין ליטה משמע ליטה דומיא דבכורים שהם יום אחד ועוד תני בספרי בפרשת ראה והלכת להלן מלמד שטעונין ליטת רגלים אין לי אלא אלו מניין לרבות עופות ומנחות יין לבונה ועצים תלמוד לומר ופנית בבוקר כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא מן הבקר ואילך רבי יהודה אומר יכול יהא פסח קטן כו' ומשמע מיהא דליטת רגלים אינו רק דומיא דהני והיינו (ט) יום ולילה וכי מקשה לא

דכתיב ופנית בבקר והלכת לאהליך תנן עצרת שחל להיות ערב שבת ב"ש אומרים יום טבוח אחר השבת וב"ה אומרים אין לה יום טבוח מאי לאו אין לה יום טבוח כלל לא שאינה צריכה יום טבוח ומאי קמ"ל דמקרבינן ביומיה הא איפליגו בה חדא זימנא דתנן ב"ש אומרים מביאין שלמים ואין סומכין עליהם אבל לא עולות וב"ה אומרים מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהם צריכא דאי אשמעינן בהא בהא קא אמרי ב"ש משום דאפשר למחר אבל (ط) הכא אימא מודו להו לב"ה ואי אשמעינן בהא בהא קאמרי ב"ה משום דלא אפשר למחר אבל בהא אימא מודו לב"ש צריכא ת"ש מי שלא חג שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג ויו"ט [א] הראשון של עצרת שוב אינו חוגג מאי לאו יו"ט של עצרת לא יום טבוח אי הכי ניפשוט מינה דחד יום טבוח אימא ימי טבוח ת"ש [ב] דתני רבה בר שמואל אמרה תורה מנה ימים וקדש חדש מנה ימים וקדש עצרת מה חדש למנוייו אף עצרת למנוייה מאי לאו גמר מחדש מה חדש יום אחד אף עצרת יום אחד אמר רבא ותסברא אטו עצרת יומי מנינן שבועי לא מנינן והאמר אביי [ג] מצוה למימני יומי דכתיב [2] תספרו חמשים יום [3] ומצוה למימני שבועי דכתיב [3] שבעה שבועות תספר לך ועוד חג שבועות כתיב דבי ר"א בן יעקב תנא אמר קרא [4] וקראתם [5] ובקצרכם איזהו חג שאתה קורא וקוצר בו הוי אומר זה חג עצרת אימת אילימא ביו"ט קצירה ביום טוב מי שרי אלא לאו לתשלומין ואע"ג דאיתמר דר"א א"ר אושעיא אצטריך דר"א בן יעקב דאי מדר"א א"ר אושעיא הוה אמינא מה תשלומין של חג המצות אסור בעשיית מלאכה אף תשלומי עצרת נמי אסור בעשיית מלאכה קמשמע לן דר"א בן יעקב ואי מדר"א בן יעקב לא

ופנית בבקר. שהוא חול המועד דאילו ביו"ט תחומין אסור: **אין לה יום טבוח כלל.** אם לא הקרבינם ביו"ט עוד אין להן תשלומין: **אבל בחג.** בעצרת שחל להיות בערב שבת אימת מודו לב"ה ויקרבו ביו"ט דהא ממר שבת היא ולא קרבי ומתוך שאתה מתיאשם מהן אתה בא לפשוט שלא הקריבום עוד: **מנה ימים.** שלשים יום: **וקדש חדש.** למוספין: **מנה ימים.** חמשים יום: **וקדש עצרת.** בקרבנותיו: **מה חדש.** קדושתו בתחד ממנוייה: **אף עצרת.** קדושתו בתחד ממנוייה: **כאמר אביי.** בתמ' מנחות מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי: **דבי ר"ש בן יעקב תנא.** מהכא נפקא לן תשלומין לעצרת: **וקראתם בעצם היום הזה.** וכתב הבטעות כתיב וסמיך ליה ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב. ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ה. מנחות סה: ע"ש סו., (ב) [ר"ה ה. ע"ש מנחות סו.], (ג) [סוטה כז:], (ד) [דה"נ ז], (ה) [קרבן יו"ט פל"ן],

תורה אור השלם

1. ובשלת ואכלת במקום אשר יבחר יי אלהיך בו ופניתָ בבקר והלכתָ לאהליך: דברים טז ז
2. עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה ליי: ויקרא כג טז
3. שבעה שבעת תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות: דברים טז ט
4. וקראתם בעצם היום הזה מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכת עבדה לא תעשו חקת עולם בכל מושבותיכם לדרתיכם: ויקרא כג כא
5. ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזב אתם אני יי אלהיכם: ויקרא כג כב

הגהות הגר"א

[א] גמ' תיבת הראשון נמחק:

מוסף רש"י

מנה ימים. שנאמר (במדבר יח) עד חדש ימים, וקדש חדש. נקרבנות דר"ה ה.). מה חדש למנוייו. קדושו תחד ממנויו ביום לשם חדש הוא מקריבן, ואין הוקבע להם תחד מן הימים שהוא נמנה עד יום, אף עצרת למנוייה. הכתם קרבנותיה בתחד ממנוייה, והרי היא נמנית על ידי שבועים, שנאמר (ויקרא כג) שבע שבתות תמימות תהיינה (ר"ה ה.).

עין משפט נר מצוה

כ א ב מיי' פ"ז מהל' תמידין ומוספין הלכה כב ממנ עמין ר טוש"ע א"ח סי' תפט סעיף ג וכ"ב אלפס סוף פרקי שמחים דף קפ. וכנה"ש שם סי' מ):

הגהות הב"ח

(ה) גמ' דתפסר למחר אבל בהא אימא מודו: (ב) תוס' ד"ה דכתיב וכו' והכ"ם אלנו לא קבירא ליה הכי דסת: (ג) באר"ד וכפ"ק דר"ה פרש"י דאי ביום טוב כל"ל ותיכת מצוה נמתק: (ד) באר"ד ורבי עזריאל מצא בתוספתא בס"פ בתרא דסוכה דתנית: (ה) באר"ד כילד נפטרו מבע"י והשכימו וכו' בשמעתא דאמר זמן וכו' דומיא דבכורים שהוא לילה אחת ושוד תני: (ו) באר"ד אינו רק דומיא דהני והיינו לילה אחת וכו' מקשה כל"ל ותיכת יום נמתק: (ז) באר"ד הוה מצי לאקשויי ולינעמיך ליה אלא דלא חיש לאקשויי מלי ויש להקשות: (ח) באר"ד בהסיא דבכורים דתני ליה וכו' הוא דתימר כשאין: (ט) ד"ה נפשוט וכו' לאקשויי דתנן ומוכיח כ"ב דלאמר שבת תני אין כ"ב מתלבש בכלי מפני הלבוקין ואי אית ליה תשלומין וכו' ומתיבו עד תני בשבת דאין דיש לומר דלא לגי כל כך לאמר לצביבורא הס"ל: (כ) ד"ה אמרה וכו' אע"פ שאותה דרשה כו' בפ"ק דר"ה גמרא דלבטיעה: (ל) ד"ה מצה וכו' וא"כ לא לימני כלל הכא וכו' לתה לי קרא. כ"ב כו' דאי אין מקדשין שבעה לעצרת לתה לי קרא דאמר המצות וכתב הבטעות: הסוכות המתמת כתב המצות וכתב הסוכות לאקוקי לתב המצות דטעון ליטה אבל תב הבטעות לא ליטעריך ולא קשיא נמי הבתא דכתיב אה"ם דיש תשלומין שבעה לעצרת הך דתני רבה דמנה ימים כו' לתה לי דהלא ליטעריך לאקוקי מלבן של לוקים אבל קשה ליטעריך קרא תחב בבטעות דטעון ליטה והבאר חתר): (מא) ד"ה אלא וכו' בהלא דתנינן כל אינם דליטה עלותי אינן כסוים כו' האומר הרי גלי עליה וכו' כלומר ראע"פ: (מב) באר"ד אף של נגרת הייבו מלאוריתא: (מג) ד"ה ולאלעריך דר' אליעזר ב"י ולאלעריך דר"א אמר ר' אושעיא כו' דתני רבה בר שמואל למה לי הא כתיב חג השבועות דאמר רבי אליעזר א"ר אושעיא דמשמע מיניה כל"ל ותיכת למה לי נמתק:

אלא

דהכיא בריתא אתיא לסתור דרשת הלדיקין בתנחות (דף פה: ופס):

אלא

ופנית בבקר. פרש"י בחוש"מ דלא כיו"ט אסור משום תחומין ולא יתכן דהתינח לר"ע (ג) לרבנן מאי איכא למימר דליכא איסור תחומין דאורייתא וי"מ דר"ב מילין אית להו שפיר לרבנן תחומין והכי איתא בירושלמי המחוור מכולן י"ב מילין כנגד מחנה ישראל והש"ס שלנו לא ס"ל (ד) דהא כפ' כלל גדול (שבת פט.) גבי שבת בעיקר שבת דנעי דידע ליה בתחומין ואליבא דר"ע ולא קאמר לדברי הכל וכן בפ' בתרא דביצה (דף לו:) גבי אין רוכבין מוקי טעמא בגמרא שמא ילך מחוץ לתחום ופריך ש"מ תחומין דאורייתא אלא גזירה שמא יתחוך זמורה אלמא דרבנן לא מודו כלל בתחומין ובפ"ק דר"ה (ד' ה.) פרש"י דאי (ה) משום י"ט פשיטא [שהרי הוא יום] שיתחייב להתראות פנים בעזרה ור' עזריאל מצא בתוספתא (ו) דתניא כלל יו"ט האחרון מחרין לנתיהן כדכתיב ביום השמיני שלא את העם (מלכים ח ח) יכול שאין טעונים ליטה ת"ל (ז) ביום עשרים ושלשה לחדש שלח את העם הא כיצד נפטרו (ח) והשכימו והולכי' למחרת יום שמיני שהוא כ"ג ועוד הניא הר"י ראיה מהניא דלולב וערבה בשמעתין דאמר זמן בשמיני של חג שהבכורים טעונין ליטה משמע ליטה דומיא דבכורים שהם יום אחד ועוד תני בספרי בפרשת ראה והלכת להלן מלמד שטעונין ליטת רגלים אין לי אלא אלו מניין לרבות עופות ומנחות יין לבונה ועצים תלמוד לומר ופנית בבוקר כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא מן הבקר ואילך רבי יהודה אומר יכול יהא פסח קטן כו' ומשמע מיהא דליטת רגלים אינו רק דומיא דהני והיינו (ט) יום ולילה וכי מקשה לא פ' לולב וערבה (סוכה מז:) זמן כל ז' ימים מי איכא הוה מצי לאקשויי וליטעמיך ליטה (ט) דלא מקשי כלל ויש להקשות דאמרינן בזבחים פרק דם החטאת (דף נז.) דרבי טרפון אומר אם נשל בה בסוף הרגל כו' מותר לנשאת בה בסוף הרגל מ"ט דכתיב ופנית בבקר הכתוב עשאן בקר אחד אלמא מדלענין יותר מחשב יום אחד משמע שטעון ליטה כל ז' ותירץ הר"י דלפי המסקנא משני התם טעמא אחרינא משום שכל יום ויום נעשה גיעול לחברו והר"ר אלחנן תירץ דב' עניינים ליטה הם אחת משום יו"ט והשנית משום קרבן שטעון ליטה והתם אף בחומ"מ והכי משמע בההיא דבכורים (מ) ליטה וקרבן משמע שטעונין ליטה משום (מא) יו"ט וכן מליטו בירושלמי גבי הניא משנה דבכורים הדא איתמר כשאין עמהן קרבן אבל יש עמהן קרבן אבל כך טעונין ליטה מחמת הקרבן: **נפשוט** מינה דחד יומא טבוח. וממתני' לא אלימא ליה לאקשויי (מב) ומודים כשחל להיות בשבת שיום טבוח לאחר השבת ואי אית ליה תשלומין כל שבעה ימתינו (מג) לליבורא עד תרי בשבת וי"ל דהא לא רצו כל כך לאחר: **אמרה** תורה מנה ימים ובו'. היה קשה להרב רבינו משולם היכן אמרה תורה למנות ימים לקדש חדש והיה מגיה מנה שנים וקדש יובל והכי איתא בתורת כהנים דמצוה למימני שמיטין לקדש יובלות וכן היה מגיה בפ"ק דר"ה (דף ה.) ובמנחות (דף פה: ופס) בשמעתא דלדוקין שהיו אומרים עצרת לאחר השבת אך קשה לר"ת למחוק הספרים ולהגיה גירסא שאינה בשום מקום ומפרש דודאי ר"ת נמי דאורייתא הוא למימני ביה יומי וכדאמרינן בפ"ק דמגילה (דף ה.) מנין שאין מחשבין שעות לחדשים ת"ל עד חדש ימים ימים אתה מונה ואי אתה מונה שעות ואל תמהה על הלשון שאע"פ שאין רק דרשה מצינו בספרי בתרא דמגילה (דף כט:) אמרה תורה חדש והניא קרבן מתרומה חדשה אע"פ (מג) כי אותה דרשה איננה פשוטה שהרי לדוקין חולקין בה לומר שהיחיד מתנדב ומביא תמיד הר"ר אלחנן וכן יש לגרוס כאן חדש למנוייו שכן מצינו בפ"ק דר"ה (דף י:) בגמרא ולגנוטיה מה חדש למנוייו אף שנה למנוייה: **אף** עצרת למנוייו. לענין קרבן קאמר דאי לענין יום טוב לא צריך קרא: **מצוה** למימני יומי ומצוה למימני שבועי. ותרוייהו אימנהו יומי לקדש עצרת שבועי לתשלומין והקשה הר"ר אלחנן ליגמר מיובל דלא מקדשין ליה לענין שמיטין רק לשנים וא"כ לא (מד) נימא כלל הכא מנין שבועי לקדש ותירץ דלהכי אצטריך חג השבועות לומר שמקדשין בו ימים ושבועות דאי לא תימא הכי למה לי קרא מדרשה דחג השבועות דמדרשה דרכה בר שמואל ומנה ימים וקדש חדש לאפוקי מלבן של לדוקין ועי"ל דלא גמרינן מיובל דדנין ימים מימים עצרת מחדש ואל יוכיח יובל דשנים ניטהו ומהכא שמעינן דמצוה למימני יומי ושבועי בספירת העומר דקי"ל כאחי': **אלא** לאו לתשלומין. דשרי לקלור ולעשות מלאכה ביום טובה ומקריב בה בירושלמי א"ר יוסי ברבי בון ובלבד שיכלם לעיסתו כהדא דתנינן לה (מה) אמר אינש דליהוו עלוותי אינין ובכורים ואומר הרי עלים למזבח וניחרין למערכה אסור בהספד ובתענית ומלעשות מלאכה כו ביום כלומר ואע"פ שהתורה התירה מלאכה לתשלומין לא מצי למיעבד רק לצורך אכילתו אם כלה עיסתו כמו שמצינו שאסור לחדש לעשות מלאכה ביום הקריבו את קרבנו והא דקאמר בסמוך ואי מדר"ח הוה אמינא מה תשלומין בחג המצות אסור בעשיית מלאכה אף של עצרת (מו) מדאורייתא ואע"ג דחול המועד אינו אלא מדרבנן בדבר שאינו אבוד משום שביעי דאורייתא נקטיה אבל מ"מ אף הש"ס שלנו לא פליג בהא דמדרבנן מיהא מיתסר יום טובה כדפרשית: **ואצטריך** דר"א (מז) ואיצטריך דרבי אושעיא. הקשה הר"ר אלחנן מכריתא דלעיל ליעבד לריכותא דתני רבה בר שמואל ועל ר"ח בן יעקב ומג השבועות דאמר ר"ח ורבי אושעיא למה לי דמשמע מיניה שם לו תשלומין כל ז' וי"ל

תוספות

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com